

Kharazmi University

Human-Information Interaction as a Strategic Imperative for the Academic Renewal of Knowledge and Information Science in Iran

Mohammad Zerehsaz¹

1. Department of Knowledge and Information Science, Kharazmi University, Tehran, Iran. Director-in-Charge, Journal of Human-Information Interaction. **Email:** zerehsaz@khu.ac.ir

Article Info	ARTICLE
Article type: Editorial Note	The digital age and the rapid emergence of transformative technologies have fundamentally reshaped the landscape of human knowledge, communication, and social relations. The central challenge of the information age has consequently shifted from scarcity and limited access to information toward an unprecedented abundance—an environment characterized by information overload, the exponential growth of big data, and relentless exposure to news and digital content. In this increasingly complex, fluid, and interconnected environment, Human-Information Interaction (HII) can no longer be viewed as a peripheral specialization or merely an instrumental concern within information studies. It has emerged as a foundational and inherently interdisciplinary field that provides a critical lens for rethinking the nature of cognition, knowledge, and truth in the contemporary era. HII invites us to reconsider information not as static objects stored in databases, but as dynamic and consequential forces that actively shape human cognition, decision-making, behavior, and social life. The remarkable advances in artificial intelligence (AI) and machine learning are further transforming the role of human beings within information ecosystems. Humans are increasingly moving beyond the traditional roles of data processors and information retrievers toward higher-order activities such as sense making, problem framing, and strategic judgment. These cognitive processes require humans to determine which problems and crises deserve attention, define overarching goals and priorities, and transform vast quantities of raw and often disordered data into meaningful, reliable, and actionable knowledge. This transformation is significant: rather than eliminating human agency, AI technologies have the potential to relocate it to higher levels of critical thinking, problem formulation, contextual interpretation, and value-based judgment. The challenge, therefore, is not simply to develop more intelligent machines, but to understand how human intelligence and machine intelligence can be meaningfully and responsibly integrated.
Article history: Received 22 February 2026 Revised in 8 March 2026 Accepted 11 March 2026 Published online 25 March 2026	
Keywords: Human- Information Interaction; Knowledge and Information Science; HII Journal; Artificial Intelligence	

Cite this article: Zerehsaz, M. (2026). Human-Information Interaction as a Strategic Imperative for the Academic Renewal of Knowledge and Information Science in Iran (Editorial Note). *Human-Information Interaction*, 13(1), 1-5. <https://doi.org/10.22034/hii.2026.137961.1017>

© The Author(s).

Publisher: University of Kharazmi.

Kharazmi University

Journal of Human-Information Interaction

Online ISSN: 2423-7418

<https://hiikhu.ac.ir/>

Building on advanced cognitive and behavioral models, HII provides a powerful intellectual bridge between cognitive science, information systems engineering, and social epistemology. It seeks to illuminate the often-overlooked dimensions of how individuals perceive, interpret, evaluate, trust, and act upon information. From an epistemological perspective, contemporary information environments have created favorable conditions for the proliferation of phenomena such as misinformation and disinformation, echo chambers, filter bubbles, and confirmation bias. These phenomena can profoundly distort the boundaries between evidence, knowledge, belief, and truth. Research in HII therefore has an important role to play in addressing these challenges through transparent and explainable system design, the cultivation of intellectual virtues, and the advancement of information literacy. Such efforts are essential for mitigating epistemic negligence and intellectual naivety, rebuilding user trust, and ensuring that technological innovation contributes to the advancement of human understanding rather than the erosion of epistemic integrity.

At the broader sociotechnical level, algorithmic mediation and platform architectures increasingly shape the conditions under which people exercise choice, protect their privacy, and express their agency. These systems are not neutral infrastructures; their design choices, recommendation mechanisms, interfaces, and governance structures can subtly influence human behavior and decision-making. Accordingly, principles such as meaningful human control over automated systems, clear allocation of ethical responsibility, and sensitivity to cultural and context-specific forms of knowledge have become essential considerations. Such principles are particularly important for ensuring that information technologies do not become instruments of digital colonialism, pervasive surveillance, or asymmetrical forms of power, but instead contribute to human autonomy, equity, and flourishing.

Against this global backdrop, however, a critical and realistic assessment of the current state of Knowledge and Information Science in Iran reveals a substantial gap between the discipline's established academic traditions and the rapidly evolving information landscape. Much of the educational infrastructure, university curricula, and research agenda of the field remains anchored in traditional, library-centered paradigms, longstanding approaches to the organization of physical information resources, and classical models of information retrieval. Although these foundations remain valuable, they are no longer sufficient on their own to address the rapidly changing realities of digital ecosystems, generative AI, the platform economy, algorithmically mediated environments, evolving patterns of online information behavior, and the emergence of new forms of information-related risk.

This structural inertia and the limited systematic attention given to HII within Iranian universities and research institutions carry significant academic and societal consequences. Most importantly, they risk widening the gap between the discipline and the evolving needs of the information society, contemporary organizations, digital enterprises, policymakers, and a new generation of researchers and information users. At a time when individuals and institutions are increasingly confronted with misinformation, declining levels of information and media literacy, algorithmic opacity, and rapidly changing modes of human–technology interaction, the absence of a systematic and sustained research agenda in HII may weaken the academic relevance of the discipline and gradually erode its intellectual authority.

The transition toward contemporary research in HII and the serious, systematic, and multidisciplinary incorporation of this field into Iranian universities and research institutions should therefore not be regarded as an optional academic embellishment. It is, rather, a strategic and vital imperative for renewing and redefining the intellectual identity of

kharazmi University

Journal of Human-Information Interaction

Online ISSN: 2423-7418

<https://hiikhu.ac.ir/>

Knowledge and Information Science. Embracing HII offers Iranian scholars and graduates an opportunity to move beyond the role of passive consumers of imported technologies and instead become active contributors to the design, evaluation, and governance of information environments. They can assume more influential roles as creative system designers, critical technology evaluators, analysts of information behavior, and architects of indigenous, human-centered, equitable, and cognitively informed information systems.

Such a transformation would not imply abandoning the intellectual heritage of Knowledge and Information Science. On the contrary, it would provide an opportunity to extend and renew that heritage in response to the realities of the digital age. By placing human cognition, behavior, agency, ethics, and epistemology at the center of inquiry, the discipline can strengthen its theoretical foundations while simultaneously addressing pressing real-world problems. A renewed research agenda centered on HII could thus revitalize the scholarly community, foster meaningful interdisciplinary collaboration, and position Knowledge and Information Science as a significant contributor to the scientific, technological, and cultural development of Iran in the digital era.

In this spirit, the Journal of Human-Information Interaction at Kharazmi University is pleased to announce its commitment to receiving, rigorously reviewing, and publishing original, innovative, and theoretically and empirically grounded research conducted by faculty members, graduate students, and leading scholars in the field. The journal seeks to provide a dynamic scholarly forum for advancing HII research, fostering interdisciplinary dialogue, and connecting theoretical innovation with the complex information challenges confronting contemporary society. Through this endeavor, we hope to contribute meaningfully to the expansion of the frontiers of knowledge and to the development of a more human-centered, responsible, and contextually informed information society.

حوزه تعامل انسان و اطلاعات و ضرورتی راهبردی برای پویایی آکادمیک رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران

محمد زره‌ساز

۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. مدیرمسئول نشریه تعامل انسان و اطلاعات. رایانامه: zerehsaz@khu.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: سخن سردبیر	عصر دیجیتال و ظهور فناوری‌های نوظهور، چشم‌انداز دانش بشری، ساختارهای ارتباطی و مناسبات اجتماعی را اساساً دگرگون ساخته و چالش‌های اساسی انسان‌مآصر را از کمبود و دسترسی محدود به اطلاعات به غرق شدن در سیلاب مخرب فوران اطلاعات، کلان‌داده‌ها و بمباران مداوم خبری تبدیل کرده است. در این محیط پیچیده، سیال و شبکه‌ای، حوزه تعامل انسان و اطلاعات دیگر صرفاً یک زیرشاخه تخصصی یا ابزاری در حاشیه سایر مباحث علمی نیست، بلکه به عنوان ستونی بنیادی، چشم‌اندازی عمیقاً میان‌رشته‌ای و لنزی انتقادی برای بازشناسی ماهیت شناخت، حقیقت و دانش در عصر مدرن ظهور کرده است. این حوزه به ما می‌آموزد که چگونه اطلاعات، دیگر نه به عنوان اشیایی ایستا و محبوس در پایگاه‌های داده، بلکه به عنوان نیروهای پویا، عامل‌واره و شکل‌دهنده به حیات ذهنی و اجتماعی انسان عمل می‌کنند.
تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۲/۰۳	با پیشرفت خیره‌کننده هوش مصنوعی و یادگیری ماشین، نقش انسان در چرخه اطلاعات دستخوش تحولی بنیادین شده است. انسان‌ها از پردازشگران مکانیکی و صرفاً بازتابنده داده‌ها، به سطح حس‌سازی و شناسایی مسائل کلان ارتقا یافته‌اند؛ فرآیندی شناختی و حیاتی که در آن انسان باید تعیین کند به کدام بحران‌ها و مسائل باید توجه کرد، اهداف غایی و راهبردی چیست و چگونه می‌توان از میان آشوب داده‌های خام، معنایی ساخت یافته، معتبر و دقیق استخراج نمود. این تحول کلیدی نشان می‌دهد که فناوری‌های هوش مصنوعی جایگزین عاملیت انسانی نشده‌اند، بلکه آن را به سطوح بالاتری از تفکر انتقادی، طراحی مسئله و قضاوت ارزشی هدایت کرده‌اند.
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۲/۱۷	حوزه تعامل انسان و اطلاعات با تکیه بر مدل‌های شناختی پی‌شرفته، پیوندی عمیق و ناگسستنی میان علوم شناختی، مهندسی نظام‌های اطلاعاتی و معرفت‌شناسی اجتماعی برقرار می‌کند تا ابعاد پنهان مواجهه ذهن انسان با اطلاعات را تبیین کند. از منظر معرفت‌شناختی، محیط‌های اطلاعاتی امروز بستر مناسبی برای شکل‌گیری چالش‌های بحران‌سازی چون اخبار جعلی، اتاق‌های پژواک، حباب‌های فیلتر و سوگیری‌های تأییدی فراهم آورده‌اند که مرز میان حقیقت و باورهای نادرست را به شدت مخدوش می‌کنند. در چنین فضایی، پژوهش‌های حوزه تعامل انسان و اطلاعات با تأکید بر طراحی شفاف نظام‌ها، ترویج فضائل فکری و ارتقای سواد اطلاعاتی، به دنبال مقابله با سهل‌انگاری معرفتی، ساده‌لوحی فکری و بازیابی اعتماد کاربران هستند تا مطمئن شوند فناوری به جای تخریب حقیقت، در خدمت تعالی شناخت انسان قرار می‌گیرد.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۲۰	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۱۰/۰۵	
کلیدواژه‌ها: تعامل انسان و اطلاعات، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نشریه تعامل انسان و اطلاعات، هوش مصنوعی	

استناد: زره‌ساز، محمد (۱۴۰۶). حوزه تعامل انسان و اطلاعات و ضرورتی راهبردی برای پویایی آکادمیک رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران (سخن سردبیر). *تعامل انسان و اطلاعات*، ۱۳(۱)، ۵-۱.

<https://doi.org/10.22034/hii.2026.137961.1017>

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه خوارزمی تهران.

حوزه تعامل انسان و اطلاعات با تکیه بر مدل‌های شناختی پیشرفته، پیوندی عمیق و ناگسستنی میان علوم شناختی، مهندسی نظام‌های اطلاعاتی و معرفت‌شناسی اجتماعی برقرار می‌کند تا ابعاد پنهان مواجهه ذهن انسان با اطلاعات را تبیین کند. از منظر معرفت‌شناختی، محیط‌های اطلاعاتی امروز بستر مناسبی برای شکل‌گیری چالش‌های بحران‌سازی چون اخبار جعلی، اتاق‌های پژواک، حباب‌های فیلتر و سوگیری‌های تأییدی فراهم آورده‌اند که مرز میان حقیقت و باورهای نادرست را به شدت مخدوش می‌کنند. در چنین فضایی، پژوهش‌های حوزه تعامل انسان و اطلاعات با تأکید بر طراحی شفاف نظام‌ها، ترویج فضائل فکری و ارتقای سواد اطلاعاتی، به دنبال مقابله با سهل‌انگاری معرفتی، ساده‌لوحی فکری و بازیابی اعتماد کاربران هستند تا مطمئن شوند فناوری به جای تخریب حقیقت، در خدمت تعالی شناخت انسان قرار می‌گیرد.

در سطح کلان اجتماعی و فنی، میانجیگری الگوریتمی و معماری پلتفرم‌ها به گونه‌ای طراحی شده است که حق انتخاب، حریم خصوصی و عاملیت انسانی را تحت تأثیر هنجارهای نامرئی پلتفرم‌ها قرار می‌دهد. از این رو، پیاده‌سازی اصولی کنترل معنادار انسانی بر روی نظام‌های خودکار، جلوگیری از بروز شکاف‌های مسئولیت اخلاقی و توجه به ابعاد فرهنگی و بومی معرفت‌شناسی‌ها به الزاماتی انکارناپذیر در این حوزه تبدیل گشته‌اند تا اطمینان حاصل شود که سامانه‌های اطلاعاتی به ابزاری برای استعمار دیجیتال یا نظارت‌های فرادستی تبدیل نمی‌شوند، بلکه به شکوفایی انسان‌ها یاری می‌رسانند.

با این حال، زمانی که نگاهی انتقادی، موشکافانه و واقع‌بینانه به وضعیت کنونی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در ایران می‌اندازیم، به‌خوبی نمایان می‌شود که بدنه آموزشی، سرفصل‌های دانشگاهی و رویکردهای پژوهشی این رشته همچنان تا حد زیادی در چارچوب‌های سنتی، کتابخانه‌محور، سنت‌های دیرینه سازماندهی فیزیکی و نظام‌های بازیابی اطلاعات کلاسیک متوقف مانده است. این جریان آموزشی و پژوهشی نتوانسته است همگام با تحولات شتابان اکوسیستم‌های دیجیتال، هوش مصنوعی مولد، اقتصاد پلتفرمی، رفتارهای دیجیتال کاربران در بستر وب و مسائل نوپدید اطلاعاتی گام بردارد.

این عقب‌ماندگی ساختاری و غفلت عمیق از مباحث تخصصی تعامل انسان و اطلاعات در دانشگاه‌ها و مراکز علمی کشور، خطرات جبران‌ناپذیری را به همراه دارد؛ از جمله فاصله گرفتن روزافزون این رشته از نیازهای واقعی جامعه اطلاعاتی، سازمان‌های مدرن، کسب‌وکارهای دیجیتال و پژوهشگران نسل جدید. در شرایطی که جامعه بیش از هر زمان دیگری با بحران‌های اطلاعاتی، افت سواد اطلاعاتی و رسانه‌ای و چالش‌های مواجهه با الگوریتم‌های ناشناخته روبه‌رو است، عدم ورود نظام‌مند به حوزه تعامل انسان و اطلاعات می‌تواند به تضعیف آکادمیک این رشته و از دست رفتن مرجعیت علمی آن منجر شود.

بنابراین، گذار به سوی پژوهش‌های نوین حوزه تعامل انسان و اطلاعات و ورود جدی، همه‌جانبه و علمی به این حوزه در دانشگاه‌ها و مراکز علمی ایران، نه یک انتخاب تزئینی آکادمیک، بلکه یک ضرورت راهبردی، حیاتی و نجات‌بخش برای بازتعریف هویت علم اطلاعات و دانش‌شناسی است. این رویکرد فرصتی بی‌نظیر فراهم می‌کند تا دانش‌آموختگان و پژوهشگران ایرانی از دایره مصرف‌کنندگان منفعل و مرعوبان فناوری‌های وارداتی خارج شده و در جایگاه طراحان خلاق، ارزیابان انتقادی، تحلیلگران رفتار اطلاعاتی و معماران بومی سامانه‌های اطلاعاتی انسان‌محور، عادلانه و آگاه به ابعاد شناختی و معرفت‌شناختی جامعه نقش‌آفرینی کنند. چنین تحولی می‌تواند حیاتی دوباره به بدنه پژوهشی این رشته ببخشد و آن را به پیشران اصلی توسعه علمی و فرهنگی کشور در عصر دیجیتال تبدیل نماید.

در همین راستا، نشریه تعامل انسان و اطلاعات دانشگاه خوارزمی با افتخار اعلام می‌کند که آماده دریافت، داوری و انتشار مقالات اصیل، نوآورانه و علمی حاصل از پژوهش‌های اساتید، دانشجویان تحصیلات تکمیلی و محققان برجسته این حوزه است تا با ایجاد فضایی نوین و پویانده، گامی استوار در جهت توسعه مرزهای دانش، تقویت گفتمان‌های بین‌رشته‌ای و حل مسائل واقعی جامعه اطلاعاتی بردارد.